

Regeringskansliet
Näringsdepartementet

Brott mot djur - Skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem (SOU 2020:7)

Sammanfattning

Åklagarmyndigheten ställer sig positiv till de förslag som läggs fram i betänkandet och tillstyrker att de genomförs.

Nedan redovisas Åklagarmyndighetens inställning till de förslag och överväganden som redovisas i utredningen.

Avsnitt 6 Djurplågeribrottet – överväganden och förslag

Avsnitt 6.3 Skälen för och emot en höjd straffnivå för djurplågeribrott

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att straffen idag inte alltid står i proportion till brottets allvar vid allvarigare djurplågeribrott.

Åklagarmyndigheten är också av uppfattningen att acceptansen av att djur åsamkas lidande minskar i takt med samhällsutvecklingen och att dagens lagstiftning därför kan behöva ändras.

Avsnitt 6.4 Det bör införas ett grovt djurplågeribrott

Åklagarmyndigheten instämmer i utredningens förslag att djurplågeribrottet bör indelas i två grader och att det alltså därför bör införas ett grovt djurplågeribrott. Skäl för att straffskalan för djurplågeri av normalgraden ska ändras föreligger inte om ett grovt brott införs enligt myndighetens mening.

Avsnitt 6.5 Vilka kvalifikationsgrunder ska gälla för det grova brottet?

De fyra kvalifikationsgrunder som föreslås gälla är, enligt Åklagarmyndighetens mening, väl motiverade i förslaget och dessa är också väl lämpade att särskilt beaktas vid bedömningen av om brottet ska bedömas som grovt.

Avsnitt 6.6 Straffskalan för det grova brottet

Genom att straffminimum föreslås vara fängelse i lägst sex månader markeras att grovt djurplågeri är ett allvarligt brott. Den högre straffskalan bör också kunna leda till att gärningar med ett högt straffvärde kommer att kunna bedömas strängare än vad som sker idag. Med denna straffskala främjas också möjligheten att kunna använda hemliga tvångsmedel under förundersökningen. Härmed åsyftas främst hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Vid riktigt allvarliga djurplågeribrott, som kan antas ha ett straffvärde överstigande två års fängelse, kan då även hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning kunna komma att aktualiseras. Med hänsyn till vad som här nämnts ser Åklagarmyndigheten positivt på förslaget och delar därför utredningens bedömning vad gäller den föreslagna straffskalan.

Avsnitt 6.7 Djurplågeriet som artbrott

För att kunna åstadkomma en reell förändring i påföljdspraxis när det gäller allvarliga djurplågeribrott torde krävas mer än införandet av ett grovt brott med ett högre straffminimum än ett brott av normalgraden. Därför bedömer Åklagarmyndigheten förslaget, att grovt djurplågeribrott som huvudregel påföljdmässigt ska behandlas som ett artbrott, som positivt på de av utredningen anförda skälen. Åklagarmyndigheten ställer sig därför bakom utredningens förslag även i denna del.

Avsnitt 9 Sanktionsväxling- överväganden och förslag

Avsnitt 9.2 Argument för och emot sanktionsväxling

Åklagarmyndigheten är generellt sett positiv till sanktionsväxling som ett sätt att minska användningen av straffrätten. På så sätt kan rättsväsendets resurser användas för mera straffvärda överträdelse och i de fall där alternativa sanktionsmöjligheter saknas.

Här kan nämnas att frågan om sanktionsväxling på djurskyddsområdet har utretts vid flera tillfällen tidigare. I betänkandet Vad bör straffas? (SOU 2013:38) diskuterades olika förslag om sanktionsavgifter, bl. a. på djurskyddsområdet. Utredningen bedömde då att djurskyddsområdet framstår som lämpligt för sanktionsväxling från straff till avgift i vissa delar och att de överträdelser som bör föras över till ett sanktionsavgiftssystem är främst överträdelser av föreskrifter av administrativ karaktär (betänkandet, s 572). I sitt remissvar (ÅM-A 2013/1463, Kap 9.3.4.2 Djurskydd) delade Riksåklagaren utredningens bedömning.

Utredningen om sanktioner vid brott mot djur har i avsnittet ingående redogjort för skäl såväl för som emot sanktionsväxling på djurskyddsområdet. Vid en sammantagen bedömning kan Åklagarmyndigheten instämma i att de angivna skälen för en sanktionsväxling på djurskyddsområdet väger tyngre än skälen mot en sådan reform. Det kan antas att det blir en mer effektiv och snabbare reaktion på mindre allvarliga överträdelser om kontrollmyndigheterna övertar utredningsarbetet i dessa fall, vilket medför även den positiva effekten att motsvarande resurser för polis och åklagare frigörs. Troligtvis kan också fler överträdelser än idag kunna komma att beivras. Rättssäkerheten och förutsägbarheten för den enskilde måste dock upprätthållas på samma nivå som om överträdelserna skulle fortsatt vara straffbelagd.

I de fall regelöverträdelser på djurskyddsområdet sker inom ramen för näringsverksamhet skulle en sanktionsväxling från straff till sanktionsavgift innebära att en sådan avgift kan påföras en juridisk person. Möjligheten att kunna göra detta skulle vara positiv i de fall då någon fysisk person inte straffrättsligt kan pekas ut och ställas till ansvar för överträdelserna.

Avsnitt 9.3 Vilken administrativ sanktion är mest lämplig?

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att sanktionsavgift är den mest lämpliga sanktionen.

Avsnitt 9.4 Vilka överträdelser är aktuella för en sanktionsväxling?

De förslag på överträdelser som utredningen föreslår ska bli aktuella för sanktionsväxling får samtliga betecknas som mindre allvarliga överträdelser som typiskt sett inte leder till allvarliga konsekvenser, d. v. s. att djur utsätts för lidande. Förslaget innefattar, enligt Åklagarmyndighetens mening, endast klara

och tydliga överträdelser utan utrymme för olika tolkningar och bör inte kräva någon omfattande utredning hos kontrollmyndigheterna. Någon gränsdragningsproblematik som det redogörs för i bl.a. avsnitt 9.2 och 9.4 bör inte kunna uppstå med de valda förslagen på överträdelser. Eftersom det förefaller vara oklart hur vanligen förekommande just dessa överträdelser är, blir det dock svårt att försöka förutse hur stor effektivitetsvinsten blir med en sanktionsväxling. Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning vad gäller vilka överträdelser som bör kunna beivras med sanktionsavgift istället för straffansvar.

Avsnitt 9.5 Författningsregleringen

Åklagarmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att det bör vara regeringen som bemyndigas att meddela föreskrifter om sanktionsavgifter avseende de föreslagna överträdelserna.

Avsnitt 9.6 Avgiftsskyldigheten ska bygga på strikt ansvar och vara obligatorisk

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 9.7 Undantag från avgiftsskyldigheten

Åklagarmyndigheten tillstyrker utredningens förslag vad gäller de uppräknade undantagssituationer som särskilt ska beaktas vid en prövning om det skulle vara oskäligt att ta ut sanktionsavgift. Likaså delar Åklagarmyndigheten, på de av utredningen anförda skälen, utredningens bedömning att det inte bör införas någon möjlighet till jämkning av sanktionsavgiften.

Avsnitt 9.8 Sanktionsavgifternas storlek

Åklagarmyndigheten anser att utredningens förslag om sanktionsavgiftens storlek för de föreslagna överträdelserna är rimlig och välavvägd. Avgiftens storlek bör också, för att ha avsedd verkan som sanktion, differentieras beroende på om det handlar om en överträdelse begången av en privatperson eller en överträdelse begången i näringsverksamhet. Upprepas överträdelser måste det kunna vara möjligt att ta ut en förhöjd sanktionsavgift i syfte att motverka uppenbart lagtrots. Även i dessa delar delas därför utredningens bedömning av Åklagarmyndigheten.

Avsnitt 9.9 Kontrollmyndigheterna ska besluta om sanktionsavgift

Vid en sanktionsväxling övertar kontrollmyndigheterna utredningsansvaret för de aktuella överträdelserna. Av enhetlighets- och effektivitetsskäl bör också, enligt Åklagarmyndighetens mening, kontrollmyndigheterna besluta om sanktionsavgiften, varför utredningens förslag i denna del tillstyrks.

Avsnitt 9.10 Förfarandefrågor

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 9.11 Preskription

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 9.12 Hinder mot att besluta om sanktionsavgift

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 9.13 Överklagande

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 9.14 Undantag för djur som används inom försvarsmakten

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 9.15 Området för det ringa brottet mot djurskyddslagen bör vidgas

Det kan ifrågasättas om den föreslagna ändringen vad gäller ordalydelsen i 10 kap. 6 § djurskyddslagen, i syfte att utvidga det ringa brottet, innebär annat än en marginell utvidgning av området för det ringa brottet. Åklagarmyndigheten har dock ingen invändning mot förslaget.

10 Kontrollmyndigheternas anmälningsskyldighet -

Avsnitt 10.6 Överväganden och förslag

Avsnitt 10.6.1 Vad innefattas i skyldigheten för kontrollmyndigheterna att beivra överträdelser enligt 8 kap. 5 § ?

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 10.6.2 Finns det anledning att förtydliga kontrollmyndighetens skyldighet att anmäla överträdelser till polis eller åklagare?

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning i denna del.

Avsnitt 10.6.3 Hur kan regeln i 8 kap. 5 § djurskyddslagen förtydligas?

Åklagarmyndigheten har inga invändningar mot att begreppet ”beivras” föreslås ersättas av begreppet ”åtgärdas”. Vad gäller den föreslagna nya andra meningen i 8 kap 5 § djurskyddslagen utgör skrivningen förvisso ett förtydligande av när kontrollmyndigheterna ska ha skyldighet att anmäla överträdelser till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten. I det aktuella avsnittet beskriver utredningen ett antal överträdelser som alltid eller i vissa fall bör vara föremål för åtalsanmälan. Det är av yttersta vikt att risken för något tolkningsutrymme för när en åtalsanmälan ska göras minimeras. För att minska denna risk och för att därmed även underlätta för kontrollmyndigheterna och säkerställa att åtalsanmälan görs för de överträdelser utredningen redogör för kan det, enligt Åklagarmyndighetens mening, ifrågasättas om inte lagtexten bör förtydligas ytterligare. Detta skulle kunna ske t.ex. genom att närmare precisera de överträdelser som alltid ska vara föremål för åtalsanmälan.

11 Företagsbot, sanktionsavgifter och djurförbud-

Avsnitt 11.5 Överväganden och förslag

Avsnitt 11.5.1 Företagsbot och djurförbud

Åklagarmyndigheten anser att det framstår som både inkonsekvent och otillfredsställande att en fysisk person, som dömts till straff för att i näringsverksamhet ha gjort sig skyldig till ett oaktsamt brott mot djurskyddslagen med ett straffvärde motsvarande dagsböter, ska kunna meddelas djurförbud, men att det inte är möjligt att meddela ett sådant förbud om den fysiska personen istället har ålagts en företagsbot för samma brott. Med hänsyn härtill delar Åklagarmyndigheten utredningens uppfattning att

djurförbud ska kunna meddelas en fysisk person som har ålagts företagsbot för brott mot djurskyddslagen i de fall djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt.

Avsnitt 11.5.2 Sanktionsavgift och djurförbud

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning och ställer sig bakom utredningens förslag.

Övrigt

Avsnitt 11.4 Statistik från Åklagarmyndigheten över brott mot djurskyddslagen och företagsbot

Vid beredning av Åklagarmyndighetens remissvar har statistikuppgifterna i detta avsnitt granskats. Det har därvid framkommit att uppgifterna för 2018 delvis har kommit att korrigerats i förhållande till vad som redovisats till utredningen.

De korrekta siffrorna för **2018** är följande (med de tidigare redovisade siffrorna inom parentes):

Antal ärenden med beslut: 210 (229)

Antal beslut med åtal/strafföreläggande: 105 (80)

Antal ärenden med företagsbot: 11 (9)

I avsnitt 11.5.1, i sista stycket på s. 337, har i texten refererats till statistiken för 2018 och där angetts att talan om enbart företagsbot i fråga om brott mot djurskyddslagen förekom i sju ärenden under 2018. Med de korrekta siffrorna rör det sig rätteligen om nio ärenden.

Vidare har vid beredningen tagits fram statistikuppgifter även för **2019**. För detta år gäller, för utredningens kännedom, följande:

Antal ärenden med beslut: 200

Antal beslutade brottsmisstankar: 296

Antal beslut med åtal/strafföreläggande: 80

i antal ärenden: 64

Antal ärenden med företagsbot: 23

Antal ärenden med företagsbot och åtal/strafförelägganden: 1

Detta yttrande har beslutats av riksåklagaren Petra Lundh efter föredragning av kammaråklagaren Camilla Ström. I den slutliga handläggningen av ärendet har också rättschefen Marie-Louise Ollén och överåklagaren Mats Svensson deltagit.

Petra Lundh

Camilla Ström

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättsavdelningen

Biblioteket

Lotta Myrén, chefssekreterare